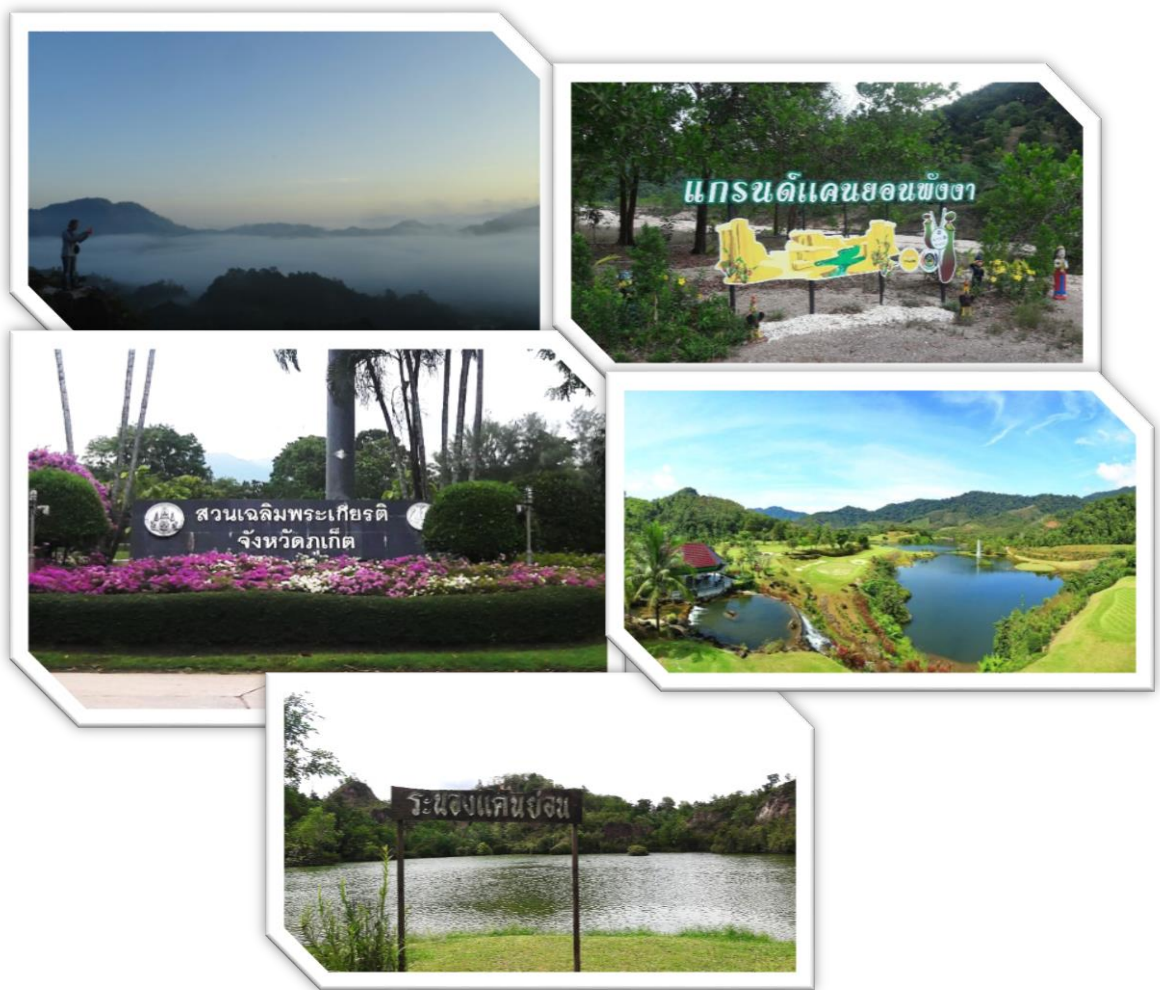

รายงานการสำรวจการใช้ประโยชน์ของ
พื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้ว
จังหวัดระนอง จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต

โดย
กลุ่มฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อม
กองบริหารสิ่งแวดล้อม
กันยายน ๒๕๖๒

คำนำ

รายงานการสำรวจการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้ว มีวัตถุประสงค์เพื่อ
ประชาสัมพันธ์การใช้ประโยชน์ของพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้วในด้านต่าง ๆ ผ่านช่องทางการสื่อสารของ
กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ซึ่งในรายงานฉบับนี้เป็นการสำรวจการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ที่ผ่าน
การทำเหมืองแร่แล้ว ในพื้นที่จังหวัดระนอง จำนวน ๒ แห่ง คือ จุดชมวิว ๓๖๐ องศา เมืองดินขาว MRD
และระนองแคนยอน ในพื้นที่จังหวัดพังงา จำนวน ๒ แห่ง คือ สนามกอล์ฟกระทะทอง รีสอร์ท แอนด์ สปา
และกะปงแกรนด์แคนยอน และในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต จำนวน ๑ แห่ง คือ สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งได้
รวบรวมข้อมูลที่มาและความสำคัญพื้นที่ การดำเนินงานปัจจุบัน เส้นทางการคมนาคม ภาพพื้นที่การใช้
ประโยชน์และการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่ให้ข้อมูล รวมทั้งแหล่งที่มาของข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อเป็นใช้ในการ
ประชาสัมพันธ์การใช้ประโยชน์ของพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้ว หากมีข้อเสนอแนะหรือข้อผิดพลาดประการใด
ผู้จัดทำขอน้อมรับไว้และขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

กลุ่มฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อม
กองบริหารสิ่งแวดล้อม
กันยายน ๒๕๖๒

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
๑. ที่มาและความสำคัญ	๑
๒. พื้นที่ดำเนินการ	๑
๓. ระยะเวลาดำเนินการ	๑
๔. ผู้ปฏิบัติงาน	๒
๕. รายละเอียดของพื้นที่	๒
๕.๑ จุดชมวิว ๓๖๐ องศา เหมืองดินขาว MRD	๒
๕.๒ ระนองแคนยอน	๙
๕.๓ สนามกอล์ฟกระทะทอง รีสอร์ท แอนด์ สปา	๑๒
๕.๔ กะปงแกรนด์แคนยอน	๒๐
๕.๕ สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ	๒๖
๖. ประโยชน์จากการทำงาน	๓๒
๗. ข้อเสนอแนะการดำเนินงาน	๓๒

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ ๑ สัมภาษณ์ นายไพรัช กานต์สุวรรณ ผู้จัดการส่วนบริหารและประสานงานราชการ บริษัทมินเนอรัล รีซอร์สเซส ดีเวลลอปเม้นท์	๔
ภาพที่ ๒ จุดชมทะเลหมอก ณ จุดชมวิว ๓๖๐ องศา เหมืองดินขาว MRD, ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒	๔
ภาพที่ ๓ จุดชมทะเลหมอก ณ จุดชมวิว ๓๖๐ องศา เหมืองดินขาว MRD ช่วงเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๑ (ภาพจากบริษัท มินเนอรัล รีซอร์สเซส ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด)	๖
ภาพที่ ๔ แสดงเส้นทางการคมนาคมจากตัวเมืองระนอง จังหวัดระนอง ไปยังเหมืองดินขาว MRD จาก google map	๘
ภาพที่ ๕ สถานที่และมุมต่าง ๆ บริเวณระนองแคนยอน, ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒	๙
ภาพที่ ๖ สถานที่และมุมต่าง ๆ บริเวณระนองแคนยอน, องค์การบริหารส่วนตำบลหาดส้มแป้น	๑๐
ภาพที่ ๗ แสดงเส้นทางการคมนาคมจากตัวเมืองระนอง จังหวัดระนอง ไปยังระนองแคนยอน จาก google map	๑๑
ภาพที่ ๘ ภาพภูเขาที่มีรูปร่างคล้ายกระทะคว่ำ ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกของโครงการ	๑๒
ภาพที่ ๙ การสัมภาษณ์และลงพื้นที่สำรวจพื้นที่การดำเนินงานสนามกอล์ฟกระทะทอง รีซอร์ท แอนด์ สปา, ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒	๑๓
ภาพที่ ๑๐ สนามกอล์ฟกระทะทอง รีซอร์ท แอนด์ สปา ,บริษัทกระทะทอง จำกัด	๑๔
ภาพที่ ๑๑ สภาพพื้นที่ก่อนและหลังการฟื้นฟูพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้วของบริษัท กระทะทอง จำกัด	๑๗
ภาพที่ ๑๒ แสดงเส้นทางการคมนาคมจากตัวเมืองพังงา จังหวัดพังงา ไปยังสนามกอล์ฟ กระทะทอง รีซอร์ท แอนด์ สปา จาก google map	๑๙
ภาพที่ ๑๓ สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านสะพานเสือ และปราชญ์ชาวบ้าน ตำบลเกาะ อำเภอกะปง จังหวัดพังงา, ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒	๒๑
ภาพที่ ๑๔ สภาพพื้นที่กะปงแกรนด์แคนยอน ตำบลเกาะ อำเภอกะปง จังหวัดพังงา, ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖	๒๒
ภาพที่ ๑๕ แสดงเส้นทางการคมนาคมจากตัวอำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา ไปยังกะปง แกรนด์แคนยอน จาก google map	๒๕
ภาพที่ ๑๖ การฟื้นฟูพื้นที่ที่โดยรอบสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดภูเก็ต โดยกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่, ปี พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๓๑	๒๗
ภาพที่ ๑๗ การประโยชน์จากการฟื้นฟูพื้นที่สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดภูเก็ต, พ.ศ. ๒๕๓๑	๒๘
ภาพที่ ๑๘ สัมภาษณ์ผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดภูเก็ต, ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒	๒๙
ภาพที่ ๑๙ สภาพพื้นที่โดยรอบสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดภูเก็ต, ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒	๒๙
ภาพที่ ๒๐ แสดงเส้นทางการคมนาคมจากตัวอำเภอทางเข้าเมืองภูเก็ต ไปยังสวนสาธารณะเฉลิม พระเกียรติจาก google map	๓๑

รายงานการสำรวจการใช้ประโยชน์ของ พื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้ว จังหวัดระนอง จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต

๑. ที่มาและความสำคัญ

“ทำเหมือง” หมายความว่า การกระทำแก่พื้นที่ไม่ว่าจะเป็นที่บกหรือที่น้ำเพื่อให้ได้มาซึ่งแร่ ด้วยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด แต่ไม่รวมถึงการขุดหาแร่รายย่อยและการร่อนแร่ (พ.ร.บ.แร่ พ.ศ.๒๕๖๐) เหมืองแร่ในอดีตมักก่อปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและเกิดทัศนียภาพที่ไม่สวยงาม ซึ่งพบเห็นได้ทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ ส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดจิตสำนึก ขาดองค์ความรู้ ขาดกฎหมาย ควบคุม และเหมืองแร่ในอดีตตั้งอยู่ห่างไกลจากชุมชน แต่ปัจจุบันมีกฎหมายควบคุม มีหน่วยงานกำกับดูแล การประกอบกิจการด้านเหมืองแร่ให้เป็นไปตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้ผู้รับสัมปทานต้องปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าว และทำการฟื้นฟูพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้ว แต่พื้นที่การทำเหมืองบางพื้นที่ ผู้ประกอบการบางส่วนปฏิบัติตามมาตรการฯไม่ครบถ้วน อีกทั้งการกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่อาจไม่ทั่วถึง (ดัดแปลงจากวิกิพีเดีย, ๒๕๕๙)

พื้นที่การทำเหมืองแร่ในอดีต บางแห่งมีการฟื้นฟูตัวเองตามธรรมชาติกลายเป็นป่ารกทึบ บางแห่งมีการพัฒนาชุมชนเหมืองเก่าให้เป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค เพื่อการเกษตรของชุมชนที่อยู่โดยรอบ บางแห่งมีการพัฒนาหรือฟื้นฟูโดยหน่วยงานภาครัฐให้เป็นพื้นที่สำหรับการใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น สวนสาธารณะ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ พิพิธภัณฑ์แร่ อาคารสำนักงาน เป็นต้น บางแห่งที่เป็นพื้นที่กรรมสิทธิ์ได้มีการพัฒนาหลากหลายรูปแบบ เช่น สนามกอล์ฟ รีสอร์ท บ้านจัดสรร แหล่งท่องเที่ยว แหล่งน้ำดิบสำหรับการผลิตน้ำประปา เป็นต้น แต่น้อยคนนักที่จะรู้ว่าพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ในปัจจุบัน จะมาจากพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้ว

กลุ่มฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อม กองบริหารสิ่งแวดล้อม และกลุ่มงานเผยแพร่และอำนวยการสำนักงานเลขาธิการกรม กรมอุตสาหกรรมการพื้นฐานและการเหมืองแร่ ได้รับมอบหมายให้ทำการสำรวจการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้ว รวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เพื่อถ่ายภาพและบันทึกคลิปวิดีโอสั้นๆ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางการสื่อสารของกรมอุตสาหกรรมการพื้นฐานและการเหมืองแร่ต่อไป เพื่อให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ศึกษาและนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้ว

๒. พื้นที่ดำเนินการ

สำรวจการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้ว ในพื้นที่จังหวัดระนอง จังหวัดพังงา และจังหวัดภูเก็ต

๓. ระยะเวลาดำเนินการ

สำรวจการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้ว ระหว่างวันที่ ๒๗ – ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒

๔. ผู้ปฏิบัติงาน

ผู้ปฏิบัติงานในการดำเนินการสำรวจการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้วทั้งหมด ๔ คน จากกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ได้แก่

- ๑) นางสาวละมัย ไชยงาม ตำแหน่ง นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ กองบริหารสิ่งแวดล้อม
- ๒) นายธวัชพล รุ่งศรีทอง ตำแหน่ง นักวิชาการเผยแพร่ปฏิบัติการ สำนักงานเลขานุการกรม
- ๓) นางสาวเจนจิรา เอกดำรงค์ ตำแหน่ง นักวิชาการสิ่งแวดล้อม กองบริหารสิ่งแวดล้อม
- ๔) นายวัน อุทัยนา ตำแหน่ง พนักงานขับเครื่องจักรกลขนาดหนัก ๗๒ กองวิศวกรรมบริการ

๕. รายละเอียดของพื้นที่

การสำรวจการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้ว เพื่อประชาสัมพันธ์การใช้ประโยชน์ของพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้วในด้านต่าง ๆ ผ่านช่องทางการสื่อสารของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ โดยกลุ่มฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อม กองบริหารสิ่งแวดล้อม และกลุ่มงานเผยแพร่และอำนวยความสะดวก สำนักงานเลขานุการกรม สำรวจพื้นที่ทั้งหมดจำนวน ๕ แห่ง ในพื้นที่จังหวัดระนอง จังหวัดพังงา และจังหวัดภูเก็ต ได้แก่

- ๑) จุดชมวิว ๓๖๐ องศา เมืองดินขาว MRD ตำบลหาดส้มแป้น อำเภอเมือง จังหวัดระนอง
 - ๒) ระนองแคนยอน ตำบลหาดส้มแป้น อำเภอเมือง จังหวัดระนอง
 - ๓) สนามกอล์ฟกระทะทอง รีสอร์ท แอนด์ สปา ตำบล หุ่นคาโงก อำเภอเมือง จังหวัดพังงา
 - ๔) กะปงแกรนด์แคนยอน ตำบลเหมาะ อำเภอกะปง จังหวัดพังงา
 - ๕) สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
- รายละเอียดแต่ละสถานที่ที่มีดังต่อไปนี้

๕.๑ จุดชมวิว ๓๖๐ องศา เมืองดินขาว MRD

๕.๑.๑ ที่มาและความสำคัญของพื้นที่

บริษัท มินเนอร์ล รีซอร์สเซส ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด หรือ เมืองแร่ดินขาว MRD ปัจจุบันทำเหมืองแร่ชนิดดินขาว วุลแฟรม และดีบุก ประทานบัตรที่ ๒๕๒๗๒/๑๔๙๐๕ คำขอที่ ๒๘/๒๕๓๒ ได้รับอนุญาตทำเหมืองตั้งแต่วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๓๘ ถึง ๑ มิถุนายน ๒๕๖๓ เนื้อที่ ๒๖๕-๑-๑๔ ไร่ ตั้งอยู่ที่ตำบลหาดส้มแป้น อำเภอเมือง จังหวัดระนอง มีลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่โครงการและบริเวณโดยรอบเป็นภูเขาและหุบเขาในเขตเทือกเขา พื้นที่โครงการสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางตั้งแต่ ๑๖๐-๓๔๐ เมตร (ข้อมูลจากรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการเหมืองแร่ดินขาว-ดีบุก-วุลแฟรม, ๒๕๔๒) และโดยทั่วไปจังหวัดระนอง เป็นจังหวัดที่มีฝนตกชุก ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๓,๔๐๐ มม./ปี เป็นจังหวัดที่มีความชื้นค่อนข้างสูง (กรมอุตุนิยมวิทยา, ๒๕๖๒) เมื่อฝนตกประกอบกับสภาพพื้นที่มีลักษณะเป็นหุบเขา ทำให้หลังฝนตกมักมีหมอกเกิดขึ้น

ที่มาของจุดชมวิว ๓๖๐ องศา เกิดจากพนักงานในเมืองที่มาทำงานในช่วงเช้าและสังเกตเห็นว่าบริเวณพื้นที่โดยรอบโครงการฯ มีหมอกหนาในช่วงเช้าและช่วงเวลา ๘-๙ โมง ยังมีหมอกให้เห็นอยู่ จึงหาบริเวณที่จะสามารถมองเห็นหมอกในบริเวณจุดสูงที่สุดภายในเมือง จึงได้เดินไปยังบริเวณที่เก็บกองมูลดินทรายทางด้านทิศเหนือของโครงการฯ พื้นที่ประมาณ ๕๐ ไร่ ทำให้มองเห็นทะเลหมอกรอบพื้นที่โครงการฯ มองเห็นอ่างเก็บน้ำคลองหาดส้มแป้นทางด้านทิศตะวันออก และถ่ายภาพลงบนโซเชียลมีเดียในหลาย ๆ ช่องทาง เช่น Facebook Line เป็นต้น จึงเป็นที่รู้จักมากขึ้น และมีประชาชนที่สนใจเข้ามาติดต่อขึ้นชมทะเล

หมอกมากขึ้น จึงมีการพูดคุยกันระหว่างบริษัทกับองค์การบริหารส่วนตำบลหาดส้มแป้น จึงได้เสนอให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลหาดส้มแป้น เป็นกิจกรรมชมทะเลหมอกประจำปี โดยให้นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจสามารถขึ้นชมทะเลหมอก ณ จุดชมวิว ๓๖๐ องศา เขมืองดินขาว MRD ได้ในช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนมกราคมของทุกปี โดยเปิดให้ขึ้นชมครั้งแรกเมื่อปี ๒๕๕๗ และมีกฎระเบียบในการขึ้นชมทะเลหมอกอย่างชัดเจน

๕.๑.๒ การดำเนินงานปัจจุบัน

ปัจจุบันบริษัท มินเนอร่า รีซอร์สเซส ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด เปิดดำเนินการทำเหมืองแร่ปกติ และในส่วนที่เป็นบริเวณที่ที่ดินซึ่งเป็นจุดชมวิวไม่มีการประกอบการทำเหมืองแต่อย่างใด กำหนดให้มีการเที่ยวชมใน ช่วงเดือนพฤศจิกายน – มกราคม โดยวิธีการเดินเท้าระยะทางประมาณ ๒ กิโลเมตร ระดับความสูง ๓๐๐ เมตร ทางบริษัทฯ ได้ปรับปรุงทางเดินให้มีความปลอดภัยและสะดวกต่อการเดินของนักท่องเที่ยว และไม่อนุญาตให้นารถยนต์ขึ้นไปยังจุดชมวิว และมีกฎระเบียบการเข้าชมทะเลหมอก ดังนี้

- ๑) เวลาการเข้าชมทะเลหมอกตั้งแต่เวลา ๐๕.๐๐ – ๐๗.๓๐ น.
- ๒) ผู้เข้าเยี่ยมชมต้องมีอายุตั้งแต่ ๑๐ ขวบขึ้นไปและเด็กอายุ ๑๐-๑๕ ปี จะต้องเป็นผู้ปกครองด้วย
- ๓) ผู้เข้าเยี่ยมชมจะต้องมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง และไม่มีปัญหาเรื่องสุขภาพ เช่น ปวดเข่า ปวดขา ความดันโลหิต โรคหัวใจ โรคหอบ
- ๔) ผู้เข้าชมต้องเดินในพื้นที่ ที่ทางบริษัทกำหนดไว้เท่านั้น ห้ามเข้ามาบริเวณพื้นที่ที่ปฏิบัติงานของบริษัท
- ๕) ให้ยืนห่างจากบริเวณจุดชมวิว คือ ห่างหน้าผา ๑ เมตร
- ๖) ระวังระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่นตลอดเวลา
- ๗) สามารถนำรถขึ้นไปชมบริเวณจุดชมวิวได้แต่ต้องนำขยะกลับออกมาด้วยทุกครั้ง
- ๘) จอดรถยนต์/รถจักรยานยนต์ ไว้ให้เป็นระเบียบ

โดยรอบพื้นที่จุดชมวิวมีย่านไม้ต่างๆมากมาย เช่น หม้อข้าวหม้อแกงลิง หากต้องการขึ้นไปชมวิวสามารถติดต่อทางบริษัทฯ หรือองค์การบริหารส่วนตำบลหาดส้มแป้นได้โดยตรง นอกจากจะมองเห็นทะเลหมอกแล้ว ยังมองเห็นชุมชนหาดส้มแป้น ซึ่งเป็นชุมชนเก่าแก่ในยุคบุกเบิกในการทำเหมืองดีบุก ระนองแคนยอน ซึ่งเป็นชุมเหมืองดีบุกเก่า อ่างเก็บน้ำหาดส้มแป้น และวัดหาดส้มแป้น อีกด้วย ในการดำเนินงานของบริษัท มินเนอร่า รีซอร์สเซส ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์จาก นายไพรัช กานต์สุวรรณ ผู้จัดการส่วนบริหารและประสานงานราชการ พร้อมทั้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และได้เยี่ยมชมบริเวณจุดชมวิวดังกล่าว (ภาพที่ ๑ – ๓) ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวไปเยี่ยมชมประมาณ ๔๐๐ – ๕๐๐ คน ในช่วงเดือนพฤศจิกายน – มกราคม ของทุกปี

ทั้งนี้มิข้อสังเกตจากการเข้าชมจุดชมวิว ๓๖๐ องศา เขมืองดินขาว MRD พบว่าบริเวณลานจุดชมวิว ๓๖๐ องศา มีลักษณะเป็นลานโล่ง ไม่มีพืชคลุมดินและไม่ย่นต้นขึ้นปกคลุม และทางด้านทิศตะวันตกของจุดชมวิว มองเห็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำเหมือง อาจก่อให้เกิดทัศนอุจาดในการมองเห็น และอาจเป็นภาพลักษณ์ที่ไม่ดีสำหรับการทำเหมือง เห็นควรให้มีปลูกพืชคลุมดินบริเวณลานจุดชมวิว ๓๖๐ องศา และปลูกไม้ยืนต้นเพิ่มเติม ทางด้านทิศตะวันตกและทุกด้านที่มองเห็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำเหมือง

ภาพที่ ๑ สัมภาษณ์ นายไพรัช กานต์สุวรรณ ผู้จัดการส่วนบริหารและประสานงานราชการ บริษัทมินเนอร์ รีซอร์สเซส ดีเวลลอปเม้นท์

ภาพที่ ๒ จุดชมทะเลหมอก ณ จุดชมวิวกบวอ องค์าเหมืองดินขาว MRD , ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒

ภาพที่ ๒ จุดชมทะเลหมอก ณ จุดชมวิว ๓๖๐ องศา เหมืองดินขาว MRD , ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒ (ต่อ)
๕

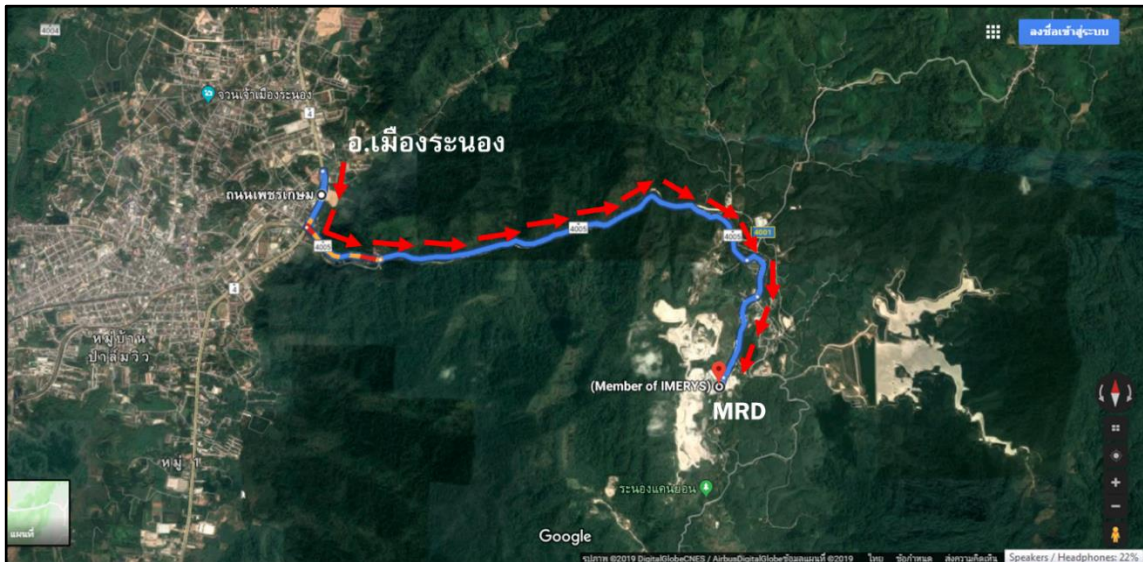
ภาพที่ ๓ จุดชมทะเลหมอก ณ จุดชมวิว ๓๖๐ องศา เขื่อนดินขาว MRD ช่วงเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๑
(ภาพจากบริษัท มินเนอร์ล รีซอร์สเซส ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด)

ภาพที่ ๓ จุดชมทะเลหมอก ณ จุดชมวิว ๓๖๐ องศา เมืองดินขาว MRD ช่วงเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๑ (ต่อ)
(ภาพจากบริษัท มินเนอรัล รีซอร์สเซส ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด)

๕.๑.๓ การคมนาคม

การคมนาคมเข้าสู่จุดชมวิว ๓๖๐ องศา เข้มืองดินขาว MRD สามารถเดินทางจากตัวจังหวัดระนองตามทางหลวงจังหวัดหมายเลข ๔๐๐๕ (ระนอง-หาดส้มแป้น) จากนั้นเดินทางไปตามถนนสายหาดส้มแป้น-ทุ่งคา ประมาณ ๗ กิโลเมตร แยกขวาเข้าเหมืองที่บริเวณชุมชนบ้านหาดส้มแป้นอีกประมาณ ๑.๕ กิโลเมตร ถึงพื้นที่โครงการ (ภาพที่ ๔)

ภาพที่ ๔ แสดงเส้นทางการคมนาคมจากตัวเมืองระนอง จังหวัดระนอง ไปยังเหมืองดินขาว MRD จาก google map

๕.๑.๔ แหล่งที่มาของข้อมูล

- ๑) รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการเหมืองแร่ดินขาว-ดีบุก-จุลแฟรม ของ บริษัท มินเนอรัล รีซอร์สเซส ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด, ๒๕๔๒
- ๒) รายงานอากาศ ปริมาณน้ำฝน จังหวัดระนอง, กรมอุตุนิยมวิทยา เข้าถึงออนไลน์เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๒ จาก <http://www.ranong.go.th/warning/warningsystem.htm>
- ๓) สัมภาษณ์ นายไพรัช กานต์สุวรรณ ผู้จัดการส่วนบริหารและประสานงานราชการ และ นายวรรณพจน์ สุวรรณ, บริษัทมินเนอรัล รีซอร์สเซส ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด, ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒

๕.๒. ระนองแคนยอน

๕.๒.๑ ที่มาและความสำคัญของพื้นที่

ระนองแคนยอน มีชื่อเดิมว่า บึงมรกต ซึ่งมีลักษณะเป็นบึงน้ำขนาดใหญ่ที่เกิดจากการทำเหมืองดีบุกในอดีต โดยใช้น้ำฉีดไล่ดินเพื่อแยกแร่ กาลเวลาผ่านไปน้ำที่ฉีดก็ชะล้างหน้าดินหายไปกลายเป็นแอ่งหุบลึกลงไป เมื่อเลิกกิจการทำเหมืองไปจึงกลายเป็นเหมืองร้าง ทำให้เกิดเป็นภูมิประเทศอันแปลกตา รายล้อมไปด้วยหน้าผาดิน หินสูงใหญ่มากมาย ประกอบกับมีตาน้ำเกิดขึ้นทำให้มีน้ำล้นขึ้นมารวมกับน้ำฝน นอกจากนี้ในบึงน้ำยังมีพันธุ์ปลามากมาย เช่น ปลาดุก ปลาตะเพียน ปลานิล เป็นต้น

๕.๒.๒ การดำเนินงานปัจจุบัน

ปัจจุบัน ระนองแคนยอน อยู่ภายใต้การดูแลพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหาดส้มแป้น สามารถเข้าไปเที่ยวชมได้ตลอดปี โดยไม่เสียค่าเข้าชม ซึ่งโดยรอบพื้นที่ยังมีศาลาพักผ่อนหย่อนใจ สนามเด็กเล่น และยังสามารถให้อาหารปลาได้อีกด้วย (ภาพที่ ๕-๖)

ภาพที่ ๕ สถานที่และมุมต่าง ๆ บริเวณระนองแคนยอน, ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒

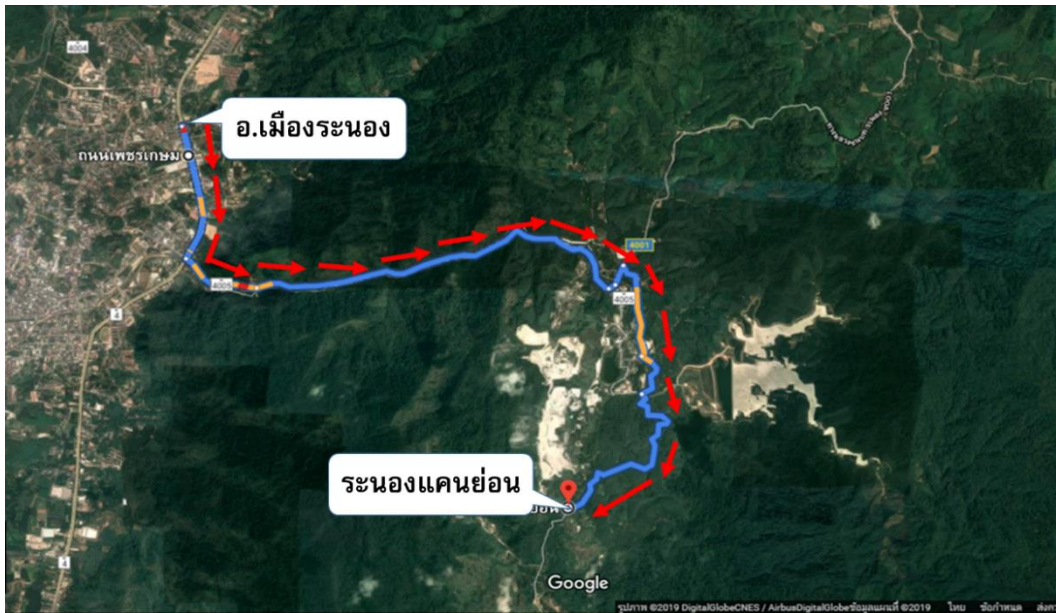
ภาพที่ ๕ สถานที่และมุมมองต่าง ๆ บริเวณระนองแคนยอน, ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒ (ต่อ)

ภาพที่ ๖ สถานที่และมุมมองต่าง ๆ บริเวณระนองแคนยอน, องค์การบริหารส่วนตำบลหาดส้มแป้น

๕.๒.๓ การคมนาคม

การคมนาคมเข้าสู่ระนองแคนยอน สามารถเดินทางจากตัวจังหวัดระนองตามทางหลวงจังหวัดหมายเลข ๔๐๐๕ (ระนอง-หาดส้มแป้น) จากนั้นเดินทางไปตามถนนสายหาดส้มแป้น-ทุ่งคา ผ่านบ่อน้ำแร่ร้อนรักษะวาริน ไปบนเขาประมาณ ๙ กิโลเมตร และระนองแคนยอนอยู่ทางด้านขวามือ (ภาพที่ ๗)

ภาพที่ ๗ แสดงเส้นทางการคมนาคมจากตัวเมืองระนอง จังหวัดระนอง ไปยังระนองแคนยอน
จาก google map

๕.๒.๔ แหล่งที่มาของข้อมูล

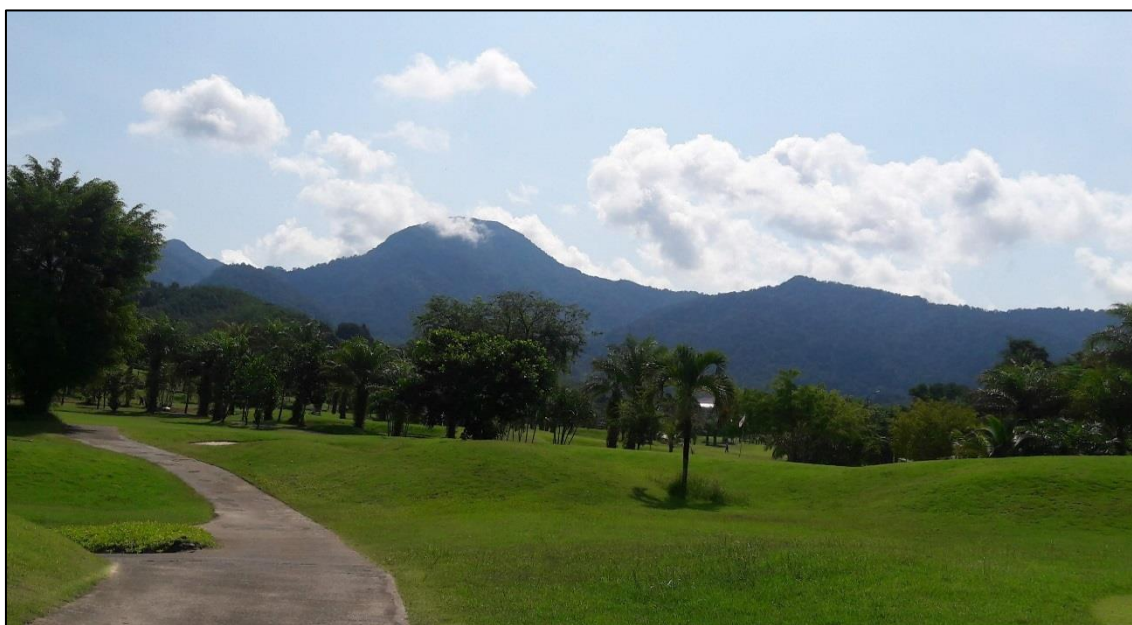
- ๑) ระนองแคนยอน, องค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง เข้าถึงออนไลน์เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ จาก http://ranongpao.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=๑๙๓
- ๒) แหล่งท่องเที่ยว ระนองแคนยอน องค์การบริหารส่วนตำบลหาดส้มแป้น เข้าถึงออนไลน์เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๒ จาก <http://www.hatsompaen.go.th/travel>

๕.๓ สนามกอล์ฟกระทะทอง รีสอร์ท แอนด์ สปา

๕.๓.๑ ที่มาและความสำคัญของพื้นที่

สนามกอล์ฟกระทะทอง รีสอร์ท แอนด์ สปา เดิมเป็นพื้นที่ที่ทำเหมืองแร่ดีบุกมาก่อน ของบริษัทประมงวิจิต ประทานบัตรเลขที่ ๙๒๘๓/๑๔๒๙๖ เนื้อที่ประมาณ ๒๗๔ ไร่ เปิดทำการตั้งแต่วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๓ จนถึงวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๑ เป็นการทำให้เหมืองประเภทเหมืองฉืด โดยการชักน้ำจากแหล่งน้ำบนภูเขาผ่านท่อเหล็กระยะทางกว่า ๒ กิโลเมตร โดยนำน้ำมาใช้เป็นพลังงานในการฉีดหน้าดินหรือหน้าเหมือง และควบคุมดินทราย แร่ฝนมากับน้ำ ส่งขึ้นรางกู่แร่ ที่มีความสูงจากระดับพื้นดิน การทำเหมืองวิธีนี้จะประหยัดพลังงานมาก เพราะมีการใช้เครื่องจักรกลหนักน้อย แต่มีข้อจำกัดของผลผลิตเพราะใช้พลังน้ำจากธรรมชาติ ซึ่งขึ้นกับปริมาณน้ำและแรงดันของน้ำจากภูเขา ต่อมาบริษัทกระทะทอง จำกัด ได้เข้ามาซื้อกิจการต่อในช่วงปี ๒๕๔๐ และมีการทำเหมืองแร่ใหม่ และเปลี่ยนวิธีการทำเหมืองใหม่มาเป็นแบบเหมืองหาบ ซึ่งสามารถเร่งผลผลิตให้สูงขึ้น เพราะนำเครื่องจักรกลหนักมาใช้แทนการอาศัยพลังน้ำอย่างเดียว ในขณะนั้นเหมืองแร่กระทะทองสามารถผลิตแร่ดีบุกได้มากกว่า ๑๐๐ ตันต่อเดือน จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๔๕ การทำเหมืองแร่ได้หยุดกิจการลงเพราะสภาวะราคาแร่ดีบุกตกต่ำและเหลือพื้นที่ที่มีแร่ความสมบูรณ์ต่ำ และเนื่องจากพื้นที่การทำเหมืองเป็นที่ราบเชิงเขา มีเทือกเขาล้อมรอบและทางด้านทิศตะวันออกเป็นภูเขาที่มีลักษณะคล้ายกระทะคว่ำ จึงได้ชื่อว่า ภูเขากระทะทอง (ภาพที่ ๘)

ต่อมาเมื่อปีพ.ศ. ๒๕๕๐ บริษัท กระทะทอง ได้เริ่มพัฒนาพื้นที่ที่ทำเหมืองแร่แล้วนี้ เพื่อการเกษตร และปรับปรุงทัศนียภาพ และในปีพ.ศ. ๒๕๕๕ มีการปรับสภาพพื้นที่ที่มีดินทรายจำนวนมากมาเป็นสนามกอล์ฟ โดยใช้ระยะเวลาในการพัฒนาประมาณ ๓-๔ ปี มีการนำอุปกรณ์การทำเหมืองแร่ในอดีตมาตกแต่งโดยรอบสนามกอล์ฟ และพนักงานส่วนหนึ่งเป็นพนักงานที่เคยทำเหมืองในพื้นที่นี้มาก่อน จนเมื่อปี ๒๕๖๐ ได้พัฒนาพื้นที่เพิ่มเติมเป็นรีสอร์ทและสปา และเปิดให้บริการในปัจจุบัน

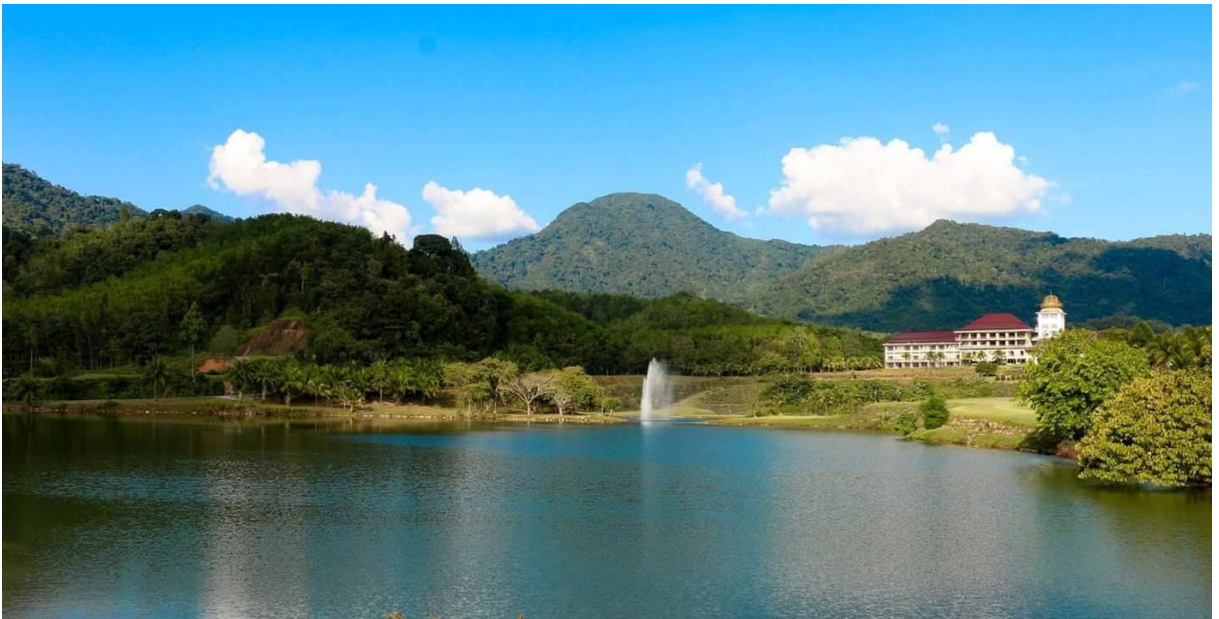
ภาพที่ ๘ ภาพภูเขาที่มีรูปร่างคล้ายกระทะคว่ำ ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกของโครงการ

๕.๓.๒ การดำเนินงานปัจจุบัน

ในการดำเนินงานปัจจุบันและข้อมูลการดำเนินงานต่างๆของบริษัทกระทะทอง จำกัด จากการสัมภาษณ์จาก นายภาณุวัฒน์ อรุณทิพย์ไพฑูรย์ ผู้จัดการฝ่ายบัญชี บริษัทกระทะทอง จำกัด พร้อมทั้งได้ลงสำรวจพื้นที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่ที่ฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดพังงา (ภาพที่ ๙) พบว่า ปัจจุบันพื้นที่การทำเหมืองแร่ดีบุกเดิม เป็นสนามกอล์ฟกระทะทอง รีสอร์ท แอนด์ สปา ซึ่งเป็นพื้นที่กรรมสิทธิ์ของบริษัทกระทะทอง จำกัด ตั้งอยู่ที่ตำบลทุ่งคาโงก อำเภอเมือง จังหวัดพังงา เปิดให้บริการเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ทั้งในส่วนสนามกอล์ฟ จำนวน ๑๘ หลุม โรงแรม ที่พัก ห้องสัมมนา (ภาพที่ ๑๐) สภาพพื้นที่ก่อนและหลังการฟื้นฟูพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้วของบริษัทกระทะทอง จำกัด (ภาพที่ ๑๑)

ภาพที่ ๙ การสัมภาษณ์และลงพื้นที่สำรวจพื้นที่การดำเนินงานสนามกอล์ฟกระทะทอง รีสอร์ท แอนด์ สปา,
๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒

ภาพที่ ๑๐ สนามกอล์ฟกระทะทอง รีสอร์ท แอนด์ สปา ,บริษัทกระทะทอง จำกัด

ภาพที่ ๑๐ สนามกอล์ฟกระทะทอง รีสอร์ท แอนด์ สปา ,บริษัทกระทะทอง จำกัด (ต่อ)

ภาพที่ ๑๑ สภาพพื้นที่ก่อนและหลังการฟื้นฟูพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้วของบริษัทกระตะทอง จำกัด

ภาพที่ ๑๑ สภาพพื้นที่ก่อนและหลังการฟื้นฟูพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้วของบริษัทกระตะทอง จำกัด (ต่อ)

ภาพที่ ๑๑ สภาพพื้นที่ก่อนและหลังการฟื้นฟูพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้วของบริษัทกระเทียม จำกัด (ต่อ)

๕.๓.๓ การคมนาคม

การคมนาคมเข้าสู่สนามกอล์ฟกระทะทอง รีสอร์ท แอนด์ สปา สามารถเดินทางจากตัวอำเภอเมืองพังงาตามถนนเพชรเกษมหมายเลข ๔ ไปทางตำบลท้ายช้าง ระยะทางประมาณ ๑๐ กิโลเมตร จากนั้นเลี้ยวซ้ายเข้าสู่ถนนหมายเลข ๔๐๙๐ ทางไปอำเภอกะปง ระยะทางประมาณ ๗ กิโลเมตร สนามกอล์ฟกระทะทองจะอยู่ทางด้านขวามือ มีป้ายขนาดใหญ่อยู่ริมทางอย่างชัดเจน (ภาพที่ ๑๒)

ภาพที่ ๑๒ แสดงเส้นทางการคมนาคมจากตัวเมืองพังงา จังหวัดพังงา ไปยังสนามกอล์ฟกระทะทอง รีสอร์ท แอนด์ สปา จาก google map

๕.๓.๔ แหล่งที่มาของข้อมูล

๑) กระทะทอง พังงา "เดอะ วิลเลจ ออฟ ดรีมส์", MGR Online เข้าถึงออนไลน์เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ จาก <https://mgronline.com/sport/detail/๙๕๘๐๐๐๐๐๒๔๘๙๖>

๒) สัมภาษณ์ คุณภาณุวัฒน์ อรุณทิพย์ไพฑูรย์ ผู้จัดการฝ่ายบัญชี บริษัทกระทะทอง จำกัด, ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒

๕.๔ กะปงแกรนด์แคนยอน ตำบลเหมาะ อำเภอกะปง จังหวัดพังงา

๕.๔.๑ ที่มาและความสำคัญของพื้นที่

กะปงแกรนด์แคนยอน ตั้งอยู่ที่บ้านสะพานเสือ ตำบลเหมาะ อำเภอกะปง จังหวัดพังงา สถานที่แห่งนี้เป็นที่ทำเหมืองแร่ดีบุกมาก่อน ในอดีตชาวบ้านสะพานเสือมีอาชีพทำเหมืองแร่บนภูเขาสูง ซึ่งเรียกว่า “เหมืองโพรง” วิธีทำคือการตีเหล็กให้แหลม โดยเหล็กนี้เรียกว่าเหล็กโพรง แล้วตอด้วยไม้ยาว ค้ำ ไม้ยาวประมาณ ๖-๗ เมตร ปล่อน้ำไหลผ่านแล้วโพรงดินพังจึงเรียกว่า เหมืองโพรง หรือเหมืองพัง ต่อมา มีการพัฒนาวิธีการทำและมีทุนขึ้นจึงพัฒนาวิธีทำเป็นเหมืองฉีด จนทำให้สภาพพื้นที่ที่ทำเหมืองมีการพังและมีร่องรอยของน้ำเซาะที่มีขนาดใหญ่ ชาวบ้านได้หยุดการทำเหมืองไปเมื่อปี ๒๕๒๙ และเมื่อปี ๒๕๖๐ ชาวบ้านได้เข้าไปในพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้ว และเห็นว่าเป็นสถานที่ที่สวยงาม เป็นประติมากรรมธรรมชาติที่มีรูปร่างแปลกตา เป็นภูเขาสูงต่ำไม่เท่ากัน มีร่องรอยของทางน้ำไหลขนาดใหญ่ จึงได้ถ่ายภาพและแชร์บนโลกโซเชียลต่าง ๆ ทำให้สถานที่แห่งนี้เป็นที่รู้จักมากขึ้น และเมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ นายสุรัตน์ ลายจันทร์ นายอำเภอกะปงได้จัดให้มีกิจกรรม “๑๔ กุมภาพันธ์ อุ้มหมอก ไอรัก ณ ปลายฟ้า” และให้คู่รักที่มาร่วมกิจกรรมเดินทางไปพักผ่อนหย่อนใจที่น้ำตกหินลาด ชมธรรมชาติ ณ กะปง แกรนด์แคนยอน บ้านสะพานเสือ ชมตำนานโบราณวัตถุ ณ วัดนารายณ์นิการาม ทำให้กะปงแกรนด์แคนยอน เป็นที่รู้จักมากขึ้น

๕.๔.๒ การดำเนินงานปัจจุบัน

ปัจจุบันพื้นที่ที่เรียกว่า กะปงแกรนด์แคนยอน ครอบคลุมเนื้อที่ทั้งหมด ๑๒๙ ไร่ เป็นพื้นที่ป่าไม้ และอยู่ระหว่างการดำเนินการขอเป็นพื้นที่ป่าชุมชนโดยคณะกรรมการหมู่บ้านสะพานเสือ และเพิ่มพื้นที่สีเขียว โดยการปลูกต้นทองอุไรไว้บริเวณทางเข้า โดยองค์การบริหารส่วนตำบลเหมาะร่วมกับชุมชนบ้านสะพานเสือ หากต้องการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมหรือชมวิธีการสาธิตการร่อนแร่ในสมัยก่อน สามารถติดต่อไปยังคณะกรรมการหมู่บ้านสะพานเสือ ทั้งนี้การเดินทางเข้าไปเที่ยวชมกะปงแกรนด์แคนยอน สามารถเดินทางไปเที่ยวชมได้ทุกวัน ยกเว้นวันที่มีฝนตก ทางเข้าไปอาจจะต้องใช้ความระมัดระวังอย่างมาก พอถึงกะปงแกรนด์แคนยอน มีกฎระเบียบการปฏิบัติในการเข้าชมสถานที่อย่างเคร่งครัด ดังนี้

- ๑) ห้ามนำรถยนต์ รถจักรยานยนต์ ทุกชนิดเข้าไปในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยว
- ๒) ห้ามทิ้งขยะบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ให้นำกลับมาทิ้งในบริเวณที่ชุมชนกำหนดไว้เท่านั้น
- ๓) ห้ามทำให้เกิดความเสียหายแก่สถานที่ท่องเที่ยว
- ๔) ห้ามนำสุราของมีเมาทุกชนิดมารับประทานในสถานที่ท่องเที่ยว
- ๕) ห้ามพกพาอาวุธทุกชนิด เข้ามาในสถานที่ท่องเที่ยว ทั้งนี้ในช่วงฤดูฝนชาวบ้านก็ยังมีการร่อนแร่ดีบุกในบริเวณดังกล่าวเพื่อหาเลี้ยงชีพอยู่

ทั้งนี้ได้มีการสัมภาษณ์ความเป็นมาของกะปงแกรนด์แคนยอน จากนายสมปอง ผั่วเค่ง ผู้ใหญ่บ้านสะพานเสือและเป็นคณะกรรมการหมู่บ้านสะพานเสือ ที่ดูแลการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของพื้นที่อีกด้วย (ภาพที่ ๑๓) และได้เยี่ยมชมพื้นที่ร่วมกับผู้ใหญ่บ้านสะพานเสือ ปราชญ์ชาวบ้าน และฝ่ายอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดพังงา (ภาพที่ ๑๔)

ภาพที่ ๑๓ สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้านสะพานเสือ และปราชญ์ชาวบ้าน ตำบลท่าเหมาะ อำเภอกะปง จังหวัดพังงา,
๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒

ภาพที่ ๑๔ สภาพพื้นที่กะปงแกรนด์แคนยอน ตำบลเหมาะ อำเภอกะปง จังหวัดพังงา, ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒

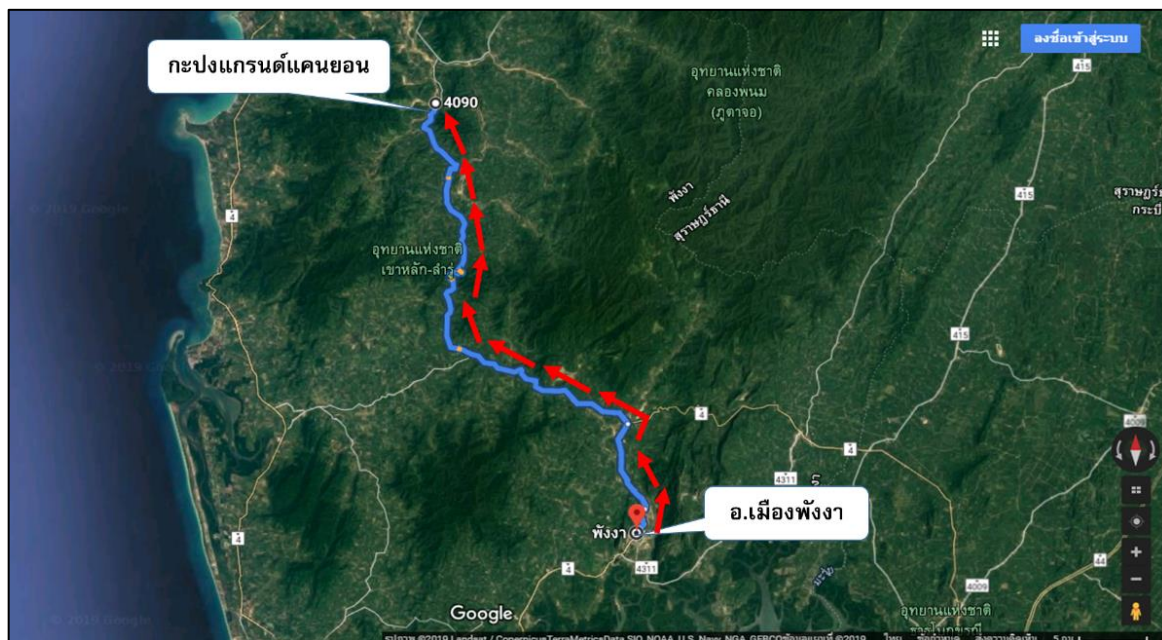
ภาพที่ ๑๔ สภาพพื้นที่กะปงแกรนด์แคนยอน ตำบลหะมาะ อำเภอกะปง จังหวัดพังงา, ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒ (ต่อ)
๒๓

ภาพที่ ๑๔ สภาพพื้นที่กะปงแกรนด์แคนยอน ตำบลเหมาะ อำเภอกะปง จังหวัดพังงา, ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖ (ต่อ)

๕.๔.๓ การคมนาคม

การคมนาคมเข้าสู่กะปงแกรนด์แคนยอน สามารถเดินทางจากตัวจังหวัดพังงา ไปทางทิศเหนือ ตามถนนเพชรเกษมหมายเลข ๔ ไปทางตำบลท้ายช้าง ระยะทางประมาณ ๑๐ กิโลเมตร จากนั้นเลี้ยวซ้ายเข้าสู่ถนนหมายเลข ๔๐๙๐ ทางไปอำเภอกะปง ระยะทางประมาณ ๓๙ กิโลเมตร จากนั้นสังเกตทางเข้าหมู่บ้านสะพานเสือ แล้วเลี้ยวซ้ายไปยังหมู่บ้านระยะทางประมาณ ๓๐๐ เมตร ติดต่อคณะกรรมการหมู่บ้านสะพานเสือ หากต้องการไต่ค้ำน้ำเหี่ยว หรือสาธิตการร่อนแร่ แต่หากต้องการไปยังกะปงแกรนด์แคนยอน ให้เดินทางต่อไปอีกประมาณ ๑.๕ กิโลเมตร (ภาพที่ ๑๕)

ภาพที่ ๑๕ แสดงเส้นทางการคมนาคมจากตัวอำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา ไปยังกะปงแกรนด์แคนยอน จาก google map

๕.๔.๔ แหล่งที่มาของข้อมูล

- ๑) อี้อฮา! พังงาจัดทะเบียนสมรสให้ช้าง สร้างสีสันวันแห่งความรัก, MGR Online เข้าถึงออนไลน์เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๒ จาก <https://mgronline.com/south/detail/๙๖๑๐๐๐๐๑๕๔๕๒>
- ๒) สัมภาษณ์ นายสมปอง ผั่วเค้ง ผู้ใหญ่บ้านสะพานเสือ และนายสุธรรม เนตรสกุล ราษฎรชาวบ้าน, ตำบลเหมาะ อำเภอกะปง จังหวัดพังงา, ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒

๕.๕ สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

๕.๕.๑ ที่มาและความสำคัญ

ในอดีตที่ผ่านมา จังหวัดภูเก็ต เป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงในการทำเหมืองแร่ดีบุก สามารถทำรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมาก และเป็นจังหวัดแรกที่มีการทำเหมืองเรือขุด โดยกัปตันไมล์ ชาวทาสมาเนีย ประเทศออสเตรเลีย ผู้ประดิษฐ์เรือขุดแร่ดีบุกลำแรกของโลก และเริ่มทำการขุดแร่ดีบุกที่สะพานหินเมื่อ ๘๕ ปีที่แล้ว, (ภิญโญ ทองภิญโญชัย, ๒๕๓๘) เกาะภูเก็ตในอดีตอาจจะกล่าวได้ว่าเกือบทุกตารางกิโลเมตรของเกาะมีแร่ดีบุก แต่ปัจจุบันภูเก็ตได้เปลี่ยนจากเมืองอุตสาหกรรมเหมืองแร่ไปสู่เมืองท่องเที่ยวแล้ว

การทำเหมืองแร่เป็นกิจกรรมในการใช้ที่ดินชั่วคราว เมื่อหมดแร่หรือถึงจุดที่ไม่คุ้มทุนก็ต้องเลิกไป ดังนั้นจึงเป็นการไม่สมควรที่จะทิ้งที่ดินที่ใช้ในการทำเหมืองแร่แล้วให้เป็นที่รกร้างว่างเปล่า การฟื้นฟูพื้นที่ที่ใช้ทำเหมืองแร่แล้วให้เป็นประโยชน์อีกครั้ง ในบางกรณีสมควรที่จะฟื้นฟูให้สามารถกลับคืนสู่การใช้ประโยชน์เดิม แต่ในบางกรณี สมควรนำไปสู่การใช้ประโยชน์ที่ดินรูปแบบอื่นที่เหมาะสมหรือมีประโยชน์กว่า, (ภิญโญ ทองภิญโญชัย, ๒๕๓๘) ซึ่งสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต เป็นหนึ่งในรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินจากพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้ว เมื่อปีพ.ศ. ๒๕๓๐ จังหวัดภูเก็ตได้พัฒนาพื้นที่ที่เป็นเหมืองแร่ดีบุกเก่ามากมาย รวมถึง สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ (สวนหลวง ร.๙) ซึ่งเป็นสวนสาธารณะที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในบรรดาสวนสาธารณะทั้งหมด มีพื้นที่ประมาณ ๓๕๐ ไร่ ดำเนินการโครงการก่อสร้างและพัฒนา พื้นฟู โดยกรมทรัพยากรธรณี และใช้เงินบำรุงพิเศษในการฟื้นฟูพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้วและเงินบริจาคเพื่อส่งเสริมในด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้มีพื้นที่สีเขียวเพิ่มมากขึ้น ซึ่งในระยะ ๓ ปีแรกของการก่อสร้างสวนสาธารณะแห่งนี้ยังคงอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกรมทรัพยากรธรณี (ภาพที่ ๑๖ และภาพที่ ๑๗) และในพระราชวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๕ รอบ และพิธีรัชมิ่งคลาภิเษกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช กรมทรัพยากรธรณีได้ขอพระราชทานนามสวนสาธารณะแห่งนี้ว่า “สวนเฉลิมพระเกียรติจังหวัดภูเก็ต” ซึ่งได้เปิดให้ใช้ประโยชน์เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๑ ภายหลังจึงได้ทำการส่งมอบสวนหลวง ร.๙ ให้กับเทศบาลนครจังหวัดภูเก็ตเป็นผู้รับผิดชอบการก่อสร้างและพัฒนาต่อเนื่องตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๒ มาจนถึงปัจจุบัน

กรมทรัพยากรธรณี หลังการปฏิรูประบบราชการตาม พ.ร.บ.ปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้แบ่งส่วนราชการออกเป็น ๔ กรม คือ กรมทรัพยากรธรณี สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมทรัพยากรน้ำบาดาล สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ สังกัดกระทรวงพลังงาน และกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ สังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งภารกิจในการฟื้นฟูพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้วเป็นส่วนหนึ่งของภารกิจหลักของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

ภาพที่ ๑๖ การฟื้นฟูพื้นที่ที่โดยรอบสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดภูเก็ต โดยกรมอุตสาหกรรมพื้นฐาน และการเหมืองแร่, ปี พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๓๑

ภาพที่ ๑๗ การประโยชน์จากการฟื้นฟูพื้นที่สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดภูเก็ต, พ.ศ. ๒๕๓๑

๕.๕.๒ การดำเนินงานปัจจุบัน

ปัจจุบันสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ (สวนหลวง ร.๙) ตั้งอยู่ที่ ถนนเจ้าฟ้า อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ดุแลรับผิดชอบโดยเทศบาลนครภูเก็ต มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบและมีชุมชนขนาดใหญ่อยู่ตรงกลาง มีเครื่องออกกำลังกายหลากหลายชนิด มีพื้นที่สำหรับการออกกำลังกายทั้งการวิ่ง เล่นฟุตบอล ตะกร้อ วอลเลย์บอล บาสเก็ตบอล เต้นแอโรบิก ฯลฯ รวมไปถึงการนั่งพักผ่อนปิกนิก ชมทัศนียภาพที่แวดล้อมไปด้วยต้นไม้ใหญ่อันเขียวชอุ่มให้ร่มเงาและอากาศบริสุทธิ์ สวนสาธารณะเปิดให้บริการตลอดเวลาในทุกวัน จากการสัมภาษณ์ผู้มาใช้บริการสวนสาธารณะ (ภาพที่ ๑๘) บอกว่า มีผู้มาใช้บริการทุกช่วงเวลาทั้งในช่วงเช้า และช่วงเย็น แต่จะมีผู้มาออกกำลังกายในช่วงเย็นเป็นจำนวนมากกว่า ซึ่งวัยรุ่นและเด็กส่วนใหญ่จะไม่ทราบว่าเป็นที่ดังกล่าวเคยเป็นพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่ดีบุกมาก่อน (ภาพที่ ๑๙)

ภาพที่ ๑๘ สัมภาษณ์ผู้ที่มาใช้บริการสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดภูเก็ต, ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒

ภาพที่ ๑๙ สภาพพื้นที่โดยรอบสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดภูเก็ต, ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒

ภาพที่ ๑๙ สภาพพื้นที่โดยรอบสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดภูเก็ต, ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒ (ต่อ)

๕.๕.๓ การคมนาคม

การคมนาคมเข้าสู่สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดภูเก็ต สามารถเดินทางจากอนุสาวรีย์ท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร ออกวนเวียนไปสู่ถนนเทพกระษัตรี ถนนทางหลวงหมายเลข ๔๐๒ ระยะทางประมาณ ๑๑ กิโลเมตร จากนั้นเลี้ยวขวาเข้าสู่ถนนทุ่งคา ระยะทางประมาณ ๔๐๐ เมตร จากนั้นเลี้ยวซ้ายเข้าสู่ถนนปฏิพัทธ์ ระยะทางประมาณ ๑.๕ กิโลเมตร สังเกตสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติอยู่ทางด้านขวามือ (ภาพที่ ๒๐)

ภาพที่ ๒๐ แสดงเส้นทางการคมนาคมจากตัวอำเภอทางเข้าเมืองภูเก็ต ไปยังสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ จาก google map

๕.๕.๕ แหล่งที่มาของข้อมูล

๑) ภิญญู ทอญญูชัย, ๒๕๓๘ สิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาสภาพพื้นที่หลังการทำเหมือง จังหวัดภูเก็ต, สำนักงานทรัพยากรธรณีเขต ๒ (ภูเก็ต)

๒) ประวัติศาสตร์เมืองภูเก็ตสมัยใหม่ พ.ศ.๒๕๐๐-๒๕๕๐ เข้าถึงออนไลน์เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๒ จาก <http://digi.library.tu.ac.th/thesis/lib/๑๐๗๒/๐๕chapter๔.pdf>

๓) ประวัติความเป็นมาของกรมทรัพยากรธรณี, เข้าถึงออนไลน์เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๒ จาก http://www.dmr.go.th/ewt_news.php?nid=๖๗๔๙

๔) สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ (สวนหลวง ร.๙), เทศบาลนครภูเก็ต เข้าถึงออนไลน์เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๒ จาก <http://www.phuketcity.go.th/travel/detail/๖๔>

๕) สัมภาษณ์ นางสาวนิตี แซ่ตัน นางสาวเสาวภา แซ่อ่อง และนางสาวปราณี ตันติกัลญาณกร, ผู้มาใช้บริการสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดภูเก็ต, ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒

๖. ประโยชน์จากการทำงาน

จากการสำรวจพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้วที่มีการพัฒนาใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ พบว่าสามารถนำองค์ความรู้การดำเนินงานในพื้นที่ต่าง ๆ มาปรับใช้ในการดำเนินงานด้านการฟื้นฟูพื้นที่เหมืองแร่ดังนี้

๖.๑ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการฟื้นฟูพื้นที่ที่มีการพัฒนาที่ก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์สูงสุด เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำกับดูแลและการแนะนำสถานประกอบการเหมืองแร่ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

๖.๒ เพื่อเป็นการสร้างภาพลักษณ์และสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อการทำเหมืองแร่

๖.๓ จากการสำรวจการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้ว ได้มีการจัดรายงานและเผยแพร่ข้อมูลการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้วในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง และวิดีโอ ผ่านช่องทางการสื่อสารของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เพื่อให้บุคคลภายในและภายนอกหน่วยงานได้ทราบถึงการประโยชน์จากพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้ว

๗. ข้อเสนอแนะการดำเนินงาน

๗.๑ ศึกษาและรวบรวมข้อมูลการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้ว และการฟื้นฟูพื้นที่ควบคู่ไปกับการทำเหมืองทั้งในประเทศและต่างประเทศเพิ่มเติม

๗.๒ ในการสำรวจพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้วควรมีการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของสถานที่ดังกล่าวอย่างละเอียด รอบคอบ และประสานงานกับเจ้าหน้าที่สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดหรือหน่วยงานที่มีส่วนในการดูแลสถานที่นั้นๆ อย่างชัดเจน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน

๗.๓ เผยแพร่ข้อมูลการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้วในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง และวิดีโอ ผ่านช่องทางการสื่อสารทางโซเชียลมีเดียของบุคลากรในหน่วยงาน เพื่อให้ประชาชนหรือผู้ที่สนใจทราบถึงการประโยชน์จากพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้ว